

FEAS har valgt rådgiver til udvikling af Aarhus Universitets nye campusområde

Det bliver et aarhusiansk rådgiverteam bestående af AART Architects, Møller & Grønborg, E+N og Trafikplan Rådgivende Ingeniører, som skal rådgive Forskningsfondens Ejendomsselskab (FEAS) om udviklingen af det nye campusområde på Aarhus Kommunehospital. Det er resultatet af det parallelopdrag, som FEAS har gennemført hen over efteråret. FEAS overtager området i 2019, hvorefter Aarhus Universitet begynder indflytningen.

Samlet set var det dommerpanelets vurdering, at forslaget fra team AART danner det stærkeste grundlag for en fremtidig omdannelse af Kommunehospitalet til en byintegreret campus. Der er ikke tale om et endeligt projekt, men et projekt, der skal arbejdes videre med i samarbejde med Aarhus Universitet og Aarhus Kommune.

I FEAS ser man frem til samarbejdet med Team AART: "Rådgiverteamet udgør en stærk konstellation af arkitekter, landskabsarkitekter og planlæggere, samt E+N som eksperter i istandsættelse af fredede og bevaringsværdige bygninger. Det er rigtig god kombination for det videre samarbejde," siger administrerende direktør i FEAS, Jørgen Lang.

Aktivitet døgnet rundt

Målet er at skabe en byintegreret campus, hvor kombinationen af universitet, erhverv, boliger, butikker og offentlige formål skaber et levende og attraktivt byområde med aktivitet døgnet rundt. Byggeriet bliver minimum 110.000 kvm. med en forventet investering på 2 mia. kr., inklusive den købspris på godt 800 mio. kr., som FEAS betalte regionen for ejendommen og området.

Dommerkomiteen fremhæver især Team AARTs simple, men også storslåede vision om at skabe en rød pendant til det gule universitetsbyggeri. I vinderforslaget bevares de bedste dele af den eksisterende bebyggelse som udgangspunkt for fremtidens byggeri.

Hos AART Architects udtaler CEO Torben Skovbjerg Larsen, medstifter og partner i AART Architects: "Aarhus Kommunehospital er ikke blot et areal med stort udviklingspotentiale. Det er et ganske særligt sted i byen med mange af de kvaliteter, som nye byområder ofte mangler. Det allermest ambitiøse - og det, der skaber de bedste muligheder - er derfor at bygge videre med udgangspunkt i stedets eksisterende kvaliteter. Det er at forene nyt og eksisterende ud fra samme tankesæt."

"Ved at behandle og fremhæve de bevarede bygninger med nye elementer bringes en livlighed ind i bebyggelsen, samtidig med at den kommer til at fremstå som et af landets arkitektonisk set allermest markante byområder. Bygningerne og området ved Kommunehospitalet har det samme potentiale som det ikoniske gule universitetsbyggeri på den anden side af Nørrebrogade. Det er født ud af samme DNA og er allerede rodfæstet i historien og bevidstheden hos folk efter 120 år som hospitalsområde" siger fagdommer og professor ved Arkitektskolen i Aarhus, Tom Nielsen.

Og det at skabe sammenhæng til det nuværende universitetsbyggeri og den nuværende universitetsdrift bliver en helt afgørende succesparameter.

"Vi står over for en unik udvidelse af Aarhus Universitet. Det hører til sjældenhederne, at et universitet af vores størrelse og med vores placering kan fortsætte udviklingen. Det giver os fantastiske muligheder for at samle og styrke en række af vores uddannelses- og forskningsaktiviteter, men også for udvikling af forsker- og studieboliger og en udvidelse af samarbejdet med erhvervslivet, siger universitetsdirektør Arnold Boon,

der også var medlem af dommerpanelet.

For yderligere oplysninger:

Jørgen Lang, adm. direktør i FEAS: 8715 3361

Arnold Boon, direktør, Aarhus Universitet: 2875 7067

Tom Nielsen, professor og fagdommer, Arkitektskolen i Aarhus: 8936 0303

Torben Skovbjerg Larsen, CEO og partner, AART Architects: 2532 3279

Læs mere om Campus 2.0 på Aarhus Universitets hjemmeside: <http://www.au.dk/om/nycampus/>

Dommerbetænkningen kan findes i sin fulde længde på:

http://feas.dk/fileadmin/user_upload/Dommerbetaenkning_final_smallest_file.pdf

OBS: Vedlagt er:

- Uddybende faktaark med baggrundsmateriale, herunder om de deltagende teams og baggrund for udvælgelsen.
- Visualiseringer af vinderprojektet til brug u/b med byline: AART Architects.

Uddybende fakta:

FEAS, Forskningsfondens Ejendomsselskab A/S, er ejer og bygherre. Aarhus Universitet er fremtidig lejer af en stor del af det kommende byggeri. Projektet opføres på matriklerne: Nørrebrogade 44, Peter Sabroes Gade 10-12 og Nørre Boulevard 5.

Hospitalet blev taget i brug første gang i 1893.

Parallelopdraget:

Området indtager en central betydning i Aarhus. For at sikre en høj kvalitet i den kommende bebyggelse og at områdets fysiske identitet fastholdes har FEAS valgt at udviklingsplanen skulle løses i et såkaldt parallelopdrag, hvor tre tegnestuer har arbejdet parallelt med at udvikle forslag til udviklingsplanen. Formen giver mulighed for at undersøge forskellige tilgange til udviklingen af området, og at plukke de bedste idéer fra de tre forslag.

De tre deltagende teams i parallelopdraget:

- **Team C. F. Møller Arkitekter**
MOE
ELGAARD Architecture
- **Team COBE**
Center for Bygningsbevaring
Via trafik
- **Team AART architects**
Møller og Grønborg A/S
Trafikplan
E+N Arkitekter

Dommerpanelet:

Dommerpanelet varetog bedømmelsen af de præsenterede forslag, og omfattede følgende:

- Jørgen Lang, Direktør, FEAS
- Carsten Rasmussen, Udviklingsdirektør, Freja Ejendomme
- Arnold Boon, Universitetsdirektør, Aarhus Universitet
- Charlotte Lyngholm, Chef for bygninger, Aarhus Universitet
- Tom Nielsen, Arkitektskolen Aarhus, fagdommer
- Jonas Sangberg, Sangberg Architects, fagdommer.

Modet til at vælge det enkle

Aarhus Universitet markerer sig internationalt som et af verdens bedste universiteter, og det gule campusområde er blevet et enestående ikon for universitetet. Styrken ligger i helheden og homogeniteten, som det har krævet mod at fastholde. Arkitekturen har vist sig at være robust og velegnet som ramme om et dynamisk universitetsliv gennem mere end 80 år.

Bygningerne og området ved Kommunehospitalet har det samme potentiale. De er født ud af samme DNA og er allerede rodfæstet i historien og bevidstheden hos folk efter 120 år som hospitalsområde. Helheden

og homogeniteten er dog her svækket af om- og tilbygninger og er ikke på samme niveau som den gule campus, men potentialet er der. Nu er chancen der for at åbne området og genvinde styrken.

Opgaven

Opgaven i parallelopdraget var at give et bud på følgende spørgsmål:

- Hvordan udvikles det tidligere Aarhus Kommunehospital til en byintegreret campus, som integrerer universitet, boliger, byliv og erhverv på helt nye måder, og bindes sammen med den omkringliggende by?
- At skabe udformningen af en udviklingsplan for det byområde, som i dag rummer en del af Aarhus Universitetshospital, i daglig tale "Kommunehospitalet".

Forskningsfondens Ejendomsselskab (FEAS) købte den 5. januar 2016 området af Region Midtjylland, til overtagelse pr. 1. maj 2019. FEAS ønsker at udvikle området i samarbejde med Aarhus Universitet.

Visionen er, at området udvikles til en byintegreret campus, hvor kombinationen af fakulteter, erhverv, boliger, butikker og offentlige formål skaber et levende og attraktivt byområde. Området skal samtidig udvikles som en integreret del af Aarhus, og det samlede campusområde. Det betyder, at der skal tænkes i gode forbindelser til Universitetsparken, Midtbyen, Øgadekvarteret og Trøjborg. Som forudsætning for udviklingen af KH, skal der foreligge en vedtaget, byggeretsgivende lokalplan med udgangen af 2017.

Dommerpanelets vurdering

Samlet set er det dommerpanelets vurdering, at forslaget fra team AART danner det stærkeste grundlag for en fremtidig omdannelse af Kommunehospitalet til en byintegreret campus, som forløser det stærke arkitektoniske og identitetsmæssige potentiale i områdets eksisterende bebyggelse og beliggenhed.

Dommerpanelet finder, at vinderforslaget træffer et modigt valg ved at lade stedets eksisterende identitet være det bærende element, og at forslaget indeholder en sympatisk og robust tilgang til udviklingsplanen.

Særligt fremhæver dommerpanelet følgende elementer i vinderforslaget:

- Det enkle og stærke hovedgreb i bebyggelsesplan og konceptet for indpasning af ny bebyggelse
- Det klare hovedgreb i landskabsbearbejdelsen, hvor universitetsparken trækkes over Nørrebrogade og helt ind til campusstrøget, som til gengæld bevares som et grundlæggende bymæssigt strøg
- Forslagets tilgang til "behandlingen" af "sår", der opstår ved nedrivning af nyere tilbygninger til den eksisterende bygningsmasse.

Kerneelementer i vinderforslaget

Forslaget er baseret på fire "dogmer": Forstærk det historiske potentiale, forbind med den omkringliggende by, giv mulighed for moderne livsformer og skab en robust planløsning.

Overordnet har forslaget en meget bevarende tilgang til den arkitektur og homogenitet, der findes i området i dag, og der arbejdes ud fra et ønske om at udvikle stedet på stedets egne præmisser.

Dette ved at skabe en strukturplan udformet af stramme stokbebyggelser med klare grænser mod områdets indre bygade. Ny bebyggelse følger den eksisterende stokbebyggelse i formsprog og proportioner, der kun brydes enkelte steder: Hvor en bygning drejes 90 grader for at markere et særligt sted eller forbindelse, eller hvor enkelte tilbygninger i let konstruktion skaber overdækkede gårdrum til moderne læringsrum. Ligeledes videreføres det røde tegl i den nye bebyggelse for at bevare og styrke områdets særlige stoflighed.

Forslaget indeholder en strategi for nedrivning, hvor hovedparten af bebyggelsen opført efter 1950 nedrives, for at finde tilbage til den oprindelige struktur. Behandlingen af de 'sår', der efterlades i forbindelse med nedrivningerne, er omfattende behandlet i et katalog med principper for 'healing', hvor der både arbejdes med restaurering, tilbygning og ny arkitektur til fremhævning af sårene.

Forslaget arbejder med at gøre den indre bygade og de tilstødende byrum til et centralt og visuelt element, der bidrager til stedets identitet, ved også at introducere den røde teglsten her. Belægningen varierer mellem røde teglstensfortove, fuldt belagte pladser og stier, der blot er kantede af en rød sten, hvormed der skabes en differentiering og hierarki i området.

Universitetets grønne parklandskab strækker sig på tværs af Nørrebrogade og ind mellem Kommunehospitalets bygninger - helt frem til bygaden - for visuelt at binde de to områder sammen. Derved opnås en oplevelse af, at bevæge sig gennem en park, når man kører på Nørrebrogade.

Forslaget arbejder med at skabe en differentiering mellem byrummenes karakter fra krop til sind og indeholder flere store pladser, der skal fungere som samlingssteder, herunder den centrale, røde plads kaldet C. F. Møllers Plads. Byrummene omfatter udover den centrale plads en række mindre (men fortsat store) urbane rum, samt nogle mindre grønne lommer til mere private fordybelsesrum.

Langs bygaden, der ses som området rygrad, og omkring de større pladser i området, placeres udadvendte funktioner og skabes aktive facader, som skal give området en mere åben karakter. I programmeringen er erhverv og boliger derved ligeligt placeret omkring bygaden og det centrale torv.

Dommerpanelet fremhæver en række elementer fra de øvrige forslag fra team C.F. Møller Arkitekter og Team Cobe, som også forventes at blive indarbejdet i det videre arbejde med en samlet udviklingsplan.

Kommunehospitalets historie

KH-området strækker sig fra Trøjborgvej i nord til den sydlige afgrænsning af et parkeringsareal ved Nørre Boulevard i syd. Mod vest følger afgrænsningen Nørrebrogade og mod øst Peter Sabroes Gade.

Den ældste del af Århus Kommunehospital blev taget i brug 7. november 1893 og indtil 1. januar 2004 var det et selvstændigt hospital. Herefter blev det en del af Aarhus Universitetshospital.

Arkitekt Thomas Arboe tegnede det oprindelige Kommunehospital med i alt 140 sengepladser. I 1931 vandt arkitekterne C.F. Møller og Kay Fisker en arkitektkonkurrence om en udvidelse af Kommunehospitalet, og i 1935 kunne de første nye bygninger tages i brug. Siden er hospitalet løbende blevet udvidet.

Kommunehospitalet har gennem årene huset mange forskellige medicinske specialer, som onkologi, ortopædisk kirurgi, medicinsk afdelinger, lægevagten, neurokirurgi mv. Hospitalet har desuden byens skadestue og huser et af landets fire traumecentre. Frem mod maj 2019 fraflytter Aarhus Universitetshospital hovedparten af bygningerne på Kommunehospitalet, og området skal omdannes til brug for Aarhus Universitet og relaterede